

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze projednal v neveřejném zasedání konaném 7. 5. 2024 v trestní věci obžalovaného [údaje o účastníkovi] poškozené [údaje o účastníkovi] proti usnesení Městského soudu v Praze z 2. 2. 2024, č. j. 74 T 2/2023–1203 a rozhodl

takto:

Stížnost poškozené [jméno] [příjmení] se podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítá.

Odůvodnění:

I.

1. Usnesením předsedy senátu Městského soudu v Praze z 2. 2. 2024, č. j. 74 T 2/2023–1203 bylo rozhodnuto tak, že

„Podle § 151a odst. 1 tr. řádu se žádost poškozené [jméno] [příjmení], [datum narození], aby stát nesl náklady na zpracování znaleckého posudku MUDr. [jméno] [příjmení] ze dne 4.4.2023 ve výši 28.750 Kč k vyčíslení bolestného a ztížení společenského uplatnění poškozené, zamítá“.

2. Soud prvního stupně s poukazem na znění § 151a odst. 1 tr. ř. vysvětlil rozhodnutí o zamítnutí žádosti poškozené právním názorem, že tato je oprávněna podat žádost jen předtím, než bude posudek od znalce vyžádán, neboť předmětem vyžádání znaleckého posudku je i dohoda o odměně znalce, která může být stanovena buď smluvně nebo podle vyhlášky č. 504/2020 Sb., o znalečném s tím, že pokud se dohodne se znalcem na smluvní odměně, nemůže se poté podle § 151a odst. 1 tr. ř. domáhat toho, aby za ni povinnost k úhradě převzal stát, který hradí pouze mimosmluvní odměnu. Na což byla poškozená povinna znalce upozornit. V daném případě však požádala podle § 151a odst. 1 tr. ř., aby stát nesl náklady na vypracování znaleckého posudku ve výši 28 750 Kč až po jeho vypracování, takže nedodržela zákonný postup, který je nutný k tomu, aby předseda senátu za splnění dalších zákonných předpokladů mohl rozhodnout o tom, že stát podle § 151a odst. 1 tr. ř. ponese náklady na znalecký posudek, který si poškozený vyžádá.

II.

3. Proti tomuto usnesení podala v zákonné lhůtě stanovené v § 143 odst. 1 tr. ř. stížnost poškozená [jméno] [příjmení], která v odůvodnění opravného prostředku vyhotoveném zmocněncem [příjmení] [jméno] [příjmení] úvodem vysvětlila nesouhlas se závěrem soudu prvního stupně, že požadavek na přenesení nákladů na zpracování znaleckého posudku musí uplatnit předtím, než posudek bude vyžádán, a dále se závěrem týkajícím se sjednání výše odměny znalce jako smluvní. V tomto směru s poukazem na odbornou komentářovou literaturu zaujala stanovisko, že postup předjímaný soudem prvního stupně nenachází oporu v § 151a tr. ř. s tím, že je dále v rozporu s jeho výkladem gramatickým, ale i teleologickým, pokud záměrem zákonodárce při novelizaci trestního řádu bylo rozšířit oprávnění části poškozených (zejména zvláště zranitelných obětí) a odlehčit jim nejen po stránce nákladové při zajišťování znaleckých posudků jako důkazního prostředku v trestním řízení, což restriktivní výklad soudu prvního stupně eliminuje, neboť jej podmiňuje postupem, jež zákon neukládá. Poškozená předně na podporu svého stanoviska v několika směrech upozornila na časové hledisko, jestliže tvrdila, že postup předpokládaný soudem prvního stupně by ohrožoval včasnost zajištění znaleckého posudku, přičemž dále postup soudu prvního stupně z teleologického hlediska označila jako nepatřičný, jdoucí proti záměru zákonodárce a účelu novelizace trestního řádu a rovněž neulehčující její pozici a spíše ji více traumatizující.

4. K problematice výše odměny soudního znalce poškozená konstatovala, že s ohledem na zcela přiměřenou výši odměny není postup soudu prvního stupně správný a přiléhavý s tím, že při

pochybách bylo na soudu prvního stupně, aby vyzval znalce k poskytnutí informací za účelem její specifikace a určení způsobu výpočtu odměny.

5. Závěrem poškozená [jméno] [příjmení] navrhla, aby stížnostní soud podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl o jejím nároku poškozené tak, že stát ponese náklady na znalecký posudek zpracovaný MUDr. [jméno] [příjmení], tj. zrušil usnesení soudu prvního stupně a sám přiznal nárok uplatněný poškozenou.

III.

6. Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení a řízení, jež mu předcházelo, a dospěl k závěru o nedůvodnosti podané stížnosti.

7. Úvodem Vrchní soud v Praze připomíná, že podle § 151a odst. 1 tr. ř., Obviněný, který má nárok na bezplatnou obhajobu nebo na obhajobu za sníženou odměnu, a poškozený, který má nárok na ustanovení zmocněnce, mohou žádat, aby předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce rozhodl o tom, že stát ponese náklady na znalecký posudek, který obviněný nebo poškozený vyžádá. Žádosti nelze vyhovět, jestliže takový důkaz není pro objasnění věci zřejmě potřebný nebo stejný úkon k prokázání téže skutečnosti již vyžádal orgán činný v trestním řízení“.

8. Ani Vrchní soud v Praze předně nezpochybňuje zákonné oprávnění poškozené [jméno] [příjmení] žádat, aby předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce rozhodl o tom, že stát ponese náklady na jí vyžádaný znalecký posudek, neboť se u ní jedná ve smyslu § 51a odst. 2 tr. ř. o zvlášť zranitelnou oběť podle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, v účinném znění, která má nárok na právní pomoc poskytovanou zmocněncem bezplatně. Postavení zvlášť zranitelné oběti u této poškozené plyne podle § 2 odst. 4 písm. c) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, v účinném znění z toho, že způsobem popsáním v bodě 4) žalobního návrhu obžaloby státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze z 22. 2. 2023, č. j. 1 ZKZV 22/2022 – 31 se na ní měl obžalovaný [jméno] [příjmení] vedle přčinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 trestního zákoníku dopustit především zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea první, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) trestního zákoníku, odůvodňujícího její postavení v trestním řízení.

9. Jakkoliv se Vrchní soud v Praze neztotožnil s vysvětlením zamítnutí žádosti poškozené předsedy senátu soudu prvního stupně v odůvodnění napadeného usnesení poukazem na to, že výše odměny (přesněji by bylo náklady na znalecký posudek) byla stanovena smluvně, a nikoliv podle vyhlášky č. 504/2020 Sb., o znalečném, přisvědčuje jeho závěru, že vyhovění žádosti je podmíněno tím, že ji poškozená podá dříve, než vyžádá od znalce vyhotovení znaleckého posudku. V tomto směru si soud prvního stupně a zjevně ani zmocněnec poškozené avšak neuvědomili, že rozhodující důvod pro podání žádosti poškozené před vyžádáním znaleckého posudku spočívá v posouzení jeho zřejmě potřebnosti pro objasnění věci, respektive zda k prokázání téže skutečnosti již nevyžádal orgán činný v trestním řízení, předsedou senátu a v přípravném řízení státním zástupcem, které nutně předchází rozhodnutí podle § 151a odst. 1 tr. ř., neboť podle jeho druhé věty nepotřebnost znaleckého posudku pro objasnění věci, popřípadě vyžádání stejného úkonu orgánem činným v trestním řízení, vylučuje vyhovění žádosti poškozené.

10. Dále se Vrchní soud v Praze v zásadě ztotožnil s právním názorem soudu prvního stupně týkajícím se způsobu určení znalečného, jímž tento jinak nepřiléhavě odůvodnil zamítnutí žádosti poškozené, k čemuž pouze upřesňuje, že znalečné, které náleží znalci v případě, že tento znaleckou činnost vykonal na žádost poškozené, za podmínek § 151a odst. 1 tr. ř. s přihlédnutím k tomu, že stát má postavení zadavatele znaleckého posudku (srovnej § 31 odst. 2 zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech), neboť v důsledku vyhovění žádosti poškozené nese náklady na znalecký posudek, se neurčí podle smlouvy uzavřené mezi poškozenou a znalcem. Postupuje se proto u odměny podle § 31 odst. 7 zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti, která zde

stanoví výši a způsob určení odměny, rozsah snížení, odepření nebo zvýšení odměny a způsob vyúčtování odměny, a shodně je tomu podle § 32 odst. 7 cit. zákona u náhrady hotových výdajů a náhrady za ztrátu času včetně času stráveného na cestě, podle kterého výši a způsob určení náhrady hotových výdajů a náhrady za ztrátu času včetně času stráveného na cestě, a vyúčtování náhrad stanoví ministerstvo vyhláškou. Jedná se zde o vyhlášku č. 504/2020 Sb., o znalečném, v účinném znění, upravující v § 2 - § 19 výši a způsob určení znalečného, způsob vyúčtování znalečného a rozsah snížení, odepření nebo zvýšení odměny za výkon znalecké činnosti.

IV.

11. Z důvodů blíže rozvedených v předchozí části tohoto rozhodnutí byl Vrchní soud v Praze nucen zcela nedůvodnou stížnost poškozené [jméno] [příjmení] podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnout s tím, že na okraj upozorňuje zmocněnce poškozené, že nevhodně v odůvodnění stížnosti dezinterpretoval skutečné odborné závěry obsažené ve výkladu § 151a v Komentáři Trestní řád I., II., III., edice Velké komentáře, 7. vydání, Prof. Pavel Šámal, Ph.D. a kolektiv, Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 1831–1833. Ostatně obdobně formulované odborné závěry podporující závěr o zákonnosti rozhodnutí soudu prvního stupně jsou obsaženy u § 151a tr. ř. také na s. 1121–1122 I. dílu Komentáře Trestní řád, Antonín Drašík/Jarosl Fenyk a kolektiv, Nakladatelství Wolters Kluwer ČR, a. s. 2017.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není řádný opravný prostředek přípustný.

Praha 7. května 2024

JUDr. Pavel Zelenka
předsedkyně senátu